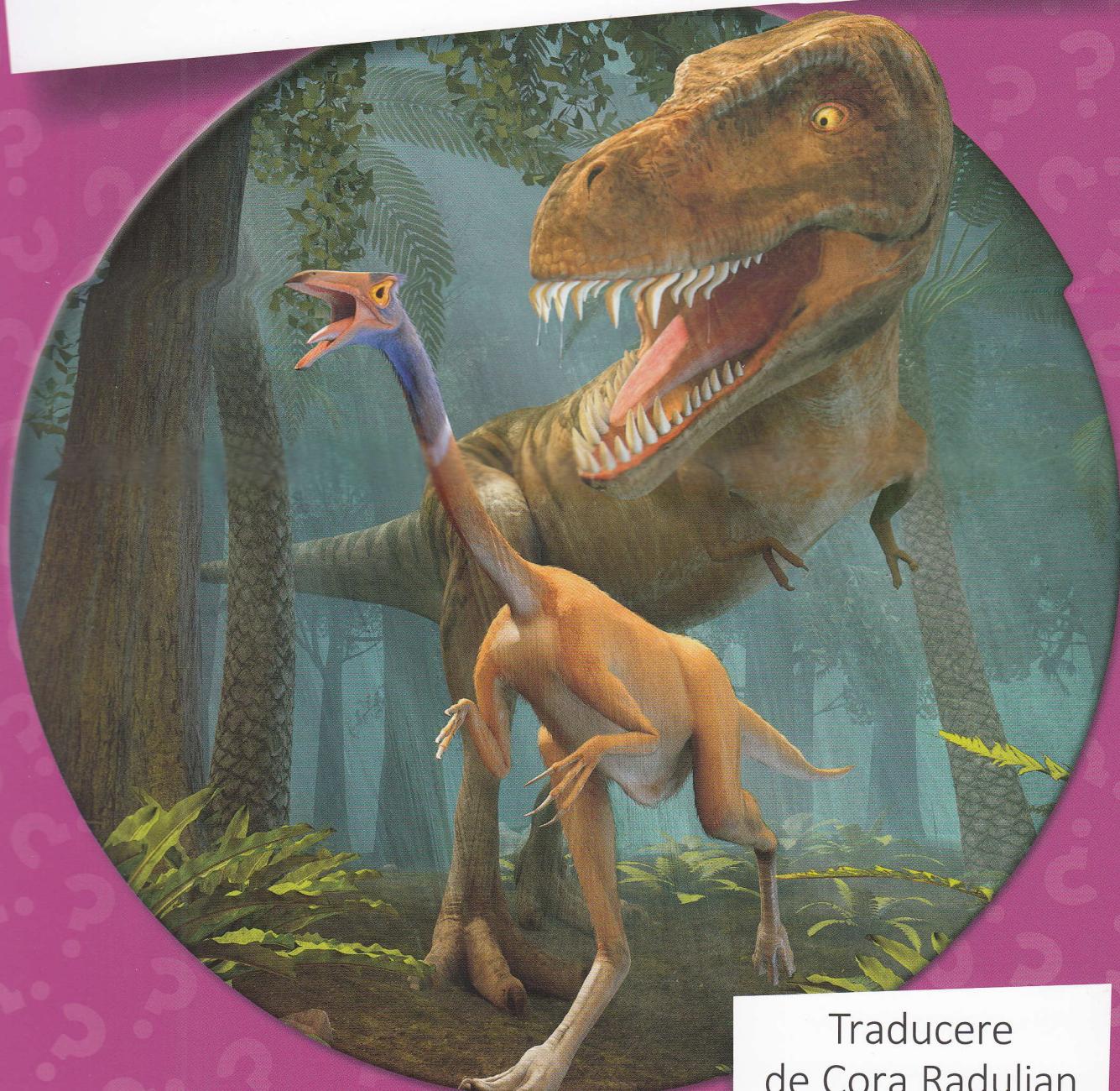

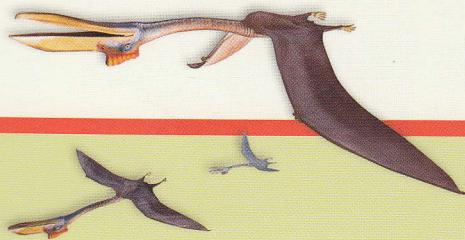
Dinozaurii

Traducere
de Cora Radulian

București, 2017

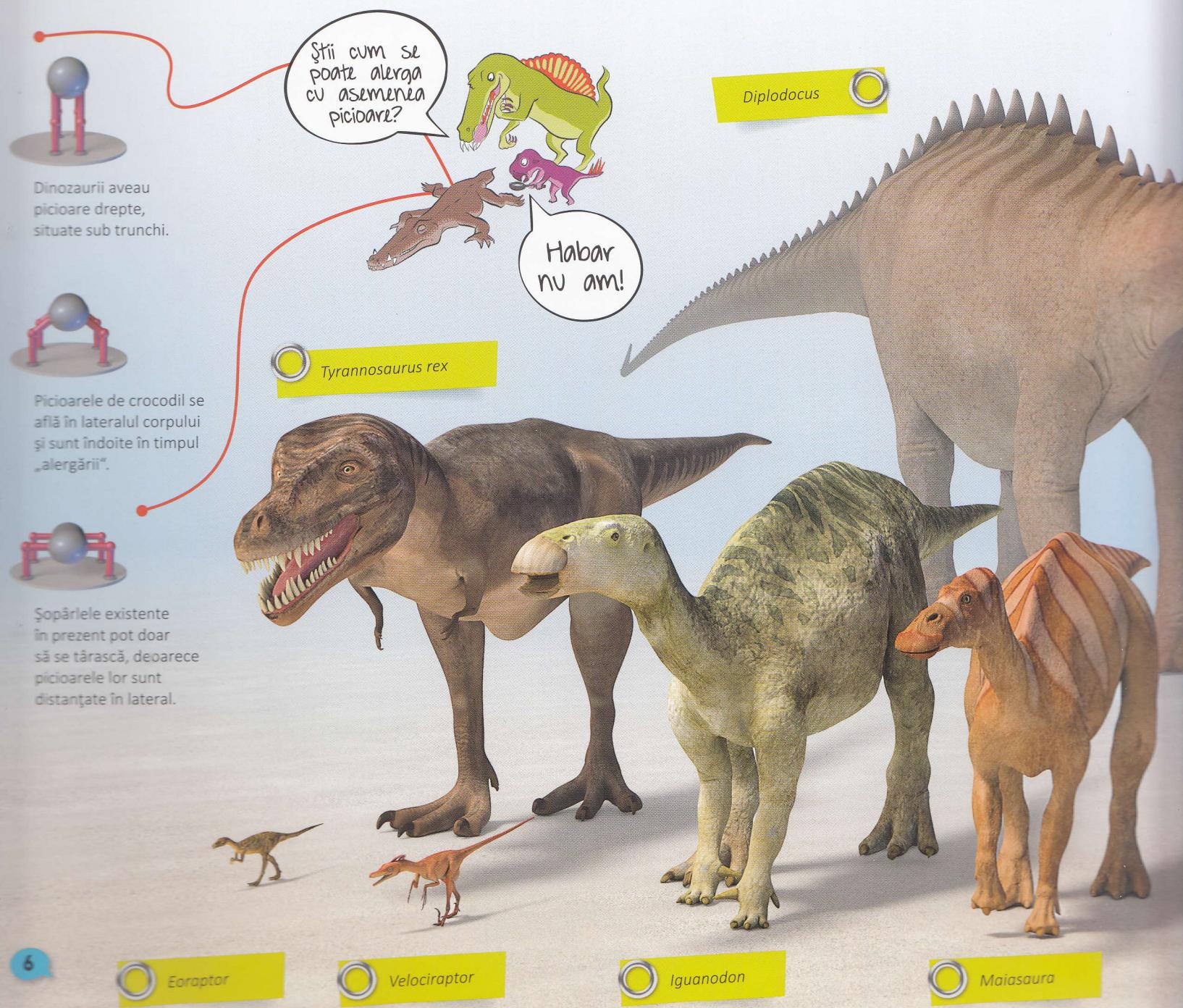

6	Cine au fost dinozaurii?
8	Când au apărut primii dinozauri?
10	Cine a descoperit „șopârlele teribile”?
11	Cum arăta lumea pe vremea saurienilor?
12	Cine este înrudit cu cinea?
14	Cum se diferențiază dinozaurii?
16	Au existat saurieni și în mare, și în aer?
18	De ce avea <i>Stegosaurus platosaurus</i> ?
20	Cum se deplasau ornitopodele?
22	Erau saurienii parnici buni?
24	Pentru ce-i trebuia lui <i>Triceratops scutul</i> ?
26	Cum trăiau „dinozaurii gigantii”?
28	Ce-i făcea pe giganti invincibili?
30	Care era cel mai mare?
32	Cel-făcă pe <i>Tyrannosaurus rex</i> să fie atât de înfiricosător?
34	Care era cel mai mare carnosaur?
36	Se hrăneau saurienii și cu pește?
38	Cum vănuau „dinozaurii pitici”?
40	Cum au dispărut dinozaurii?
42	Care au fost strămoșii pasărilor?
43	Cum s-au dezvoltat penele?
44	Cum au învățat dinozaurii să zboare?
46	Cum au devenit pasări micii saurieni prădători?
48	Cum studiază cercetătorii dinozaurii?
50	Cum sunt studiate fosilele în laborator?
52	Cum a ajuns <i>Triceratops</i> la muzeu?
54	Pot fi dezgropate singur fosilele?

Când auzim cuvântul dinozaur, ne gândim automat la cumplitul *Tyrannosaurus rex* din filmele artistice, care înfulează tot ce-i cade în uriașa gură. Și, de fapt, în traducere din limba greacă (*deinos și sauros*), dinozaur înseamnă „teribilă șopârlă”. Totuși, în realitate, reptilele preistorice erau la fel de diferite cum sunt mamiferele în prezent – printre ele erau mici cu pene, care săgetau aerul, însărcinând insecte, dar și uriași de 80 de tone, care rumegau leneși, cât era ziua de lungă, deplasându-se foarte puțin, datorită lungimii lor impresionante. Mai existau coloși „cu platoșă”, care aveau

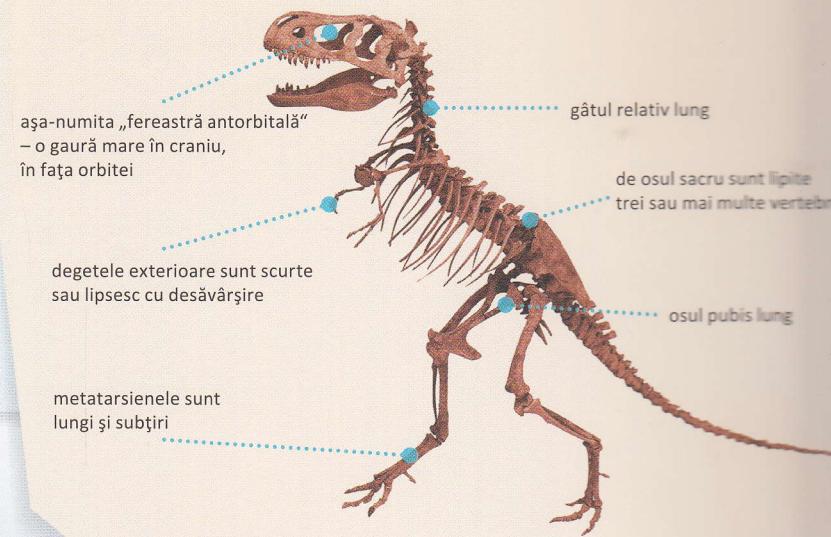
coarne și plăci osoase. Pe lângă diferențele dintre ei, dinozaurii aveau și trăsături comune. Una dintre cele mai importante era aceea că picioarele lor nu erau distanțate lateral ca la șopârle, ci erau adunate sub trunchi, ca la păsări sau mamifere. Având membre evolute, dinozaurii puteau alerga repede pe perioade mai îndelungate decât concurenții lor. Acest avantaj a dus, printre altele, la faptul că, în urmă cu aproximativ 200 de milioane de ani, dinozaurii stăpâneau Pământul. Ei au fost incontestabil „stăpânii” Pământului timp de 140 de milioane de ani, înainte să dispară ca urmare a unei catastrofe.

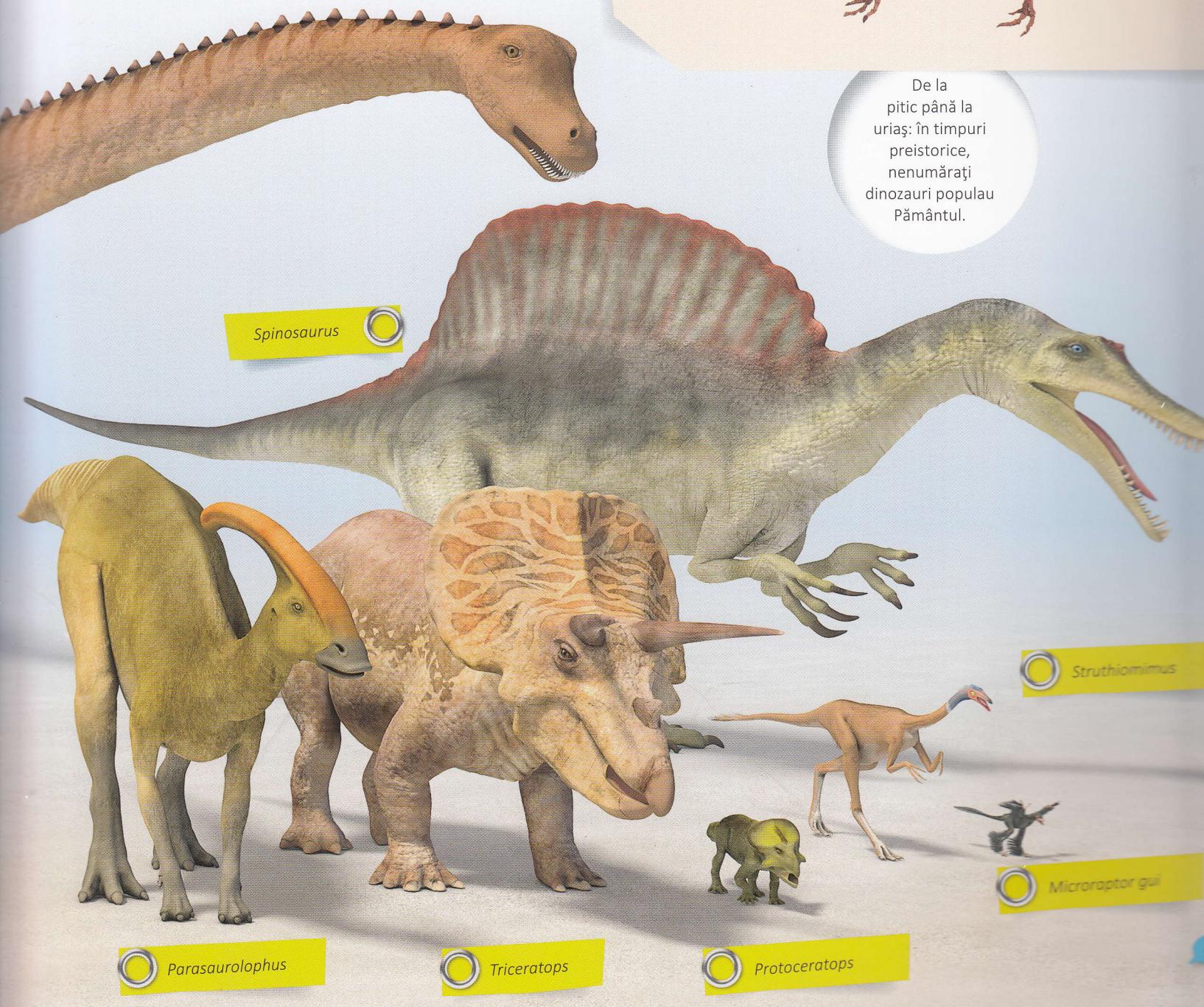

Informații speciale

În afară de poziția picioarelor, dinozaurii au și alte trăsături comune. Aici poți vedea câteva dintre ele:

De la
pitic până la
uriaș: în timpuri
preistorice,
nenumărați
dinozauri populau
Pământul.

Spinosaurus

Struthiomimus

Parasaurolophus

Triceratops

Protoceratops

Microraptor *gui*

Eoraptor

Lungime: 1 metru

Greutate: 10 kilograme

Hrană: plante și animale mici

A trăit: acum aprox. 230 de milioane de ani

Descoperit: în 1991, în Argentina

Particularitate: când își ia avânt, coada acționează ca o prăjină pentru echilibristică

In urmă cu 230 de milioane de ani, Pământul arăta cu totul altfel decât în prezent. Există un sigur continent uriaș, Pangaea, unde clima era foarte caldă și uscată. Pe aproape toată suprafața Pământului era desert, doar pe malurile mărilor creșteau multe plante. Animalele care existau pe atunci nu sunt foarte cunoscute. Pe alocuri pășteau cirezi de *Placerias* – o reptilă butucănoasă, asemănătoare hipopotamilor de astăzi, care cântăreau câteva tone. Mai existau prădători care se asemănau cu crocodili, cum ar fi *Postosuchus*, care avea lungimea de patru metri. Printre uriași se stăcura, relativ discret, o mică reptilă ciudată: *Eoraptor*,

↑ *Eoraptorii* agili au trăit în urmă cu aproximativ 230 de milioane de ani, numărându-se printre primii dinozauri. În traducere, numele lor înseamnă „vânătorul aurorei”.

care avea lungimea de cel mult un metru și i-ar fi venit unui adult abia până la genunchi. „Micuțul” avea oase ușoare, goale la interior, și alerga vioi pe două picioare, folosindu-și în modabil coada pentru a-și menține echilibru. Astfel, își putea mișca liber membrele anterioare. Acestea aveau gheare, cu ajutorul căroră înșfăca plante și animale mici. *Eoraptor* a fost unul dintre primii dinozauri, o pradă gustoasă pentru contemporanii lui mai mari. În curând, urmașii lui au crescut, transformându-se în erbivore și raptori masivi. În decursul a 50 de milioane de ani, dinozaurii au ajuns în fiecare colțisor al planetei și nu au mai fost nevoiți să se ascundă de niciun dușman.

Coelophysis

Alți dinozauri 'timpurii'

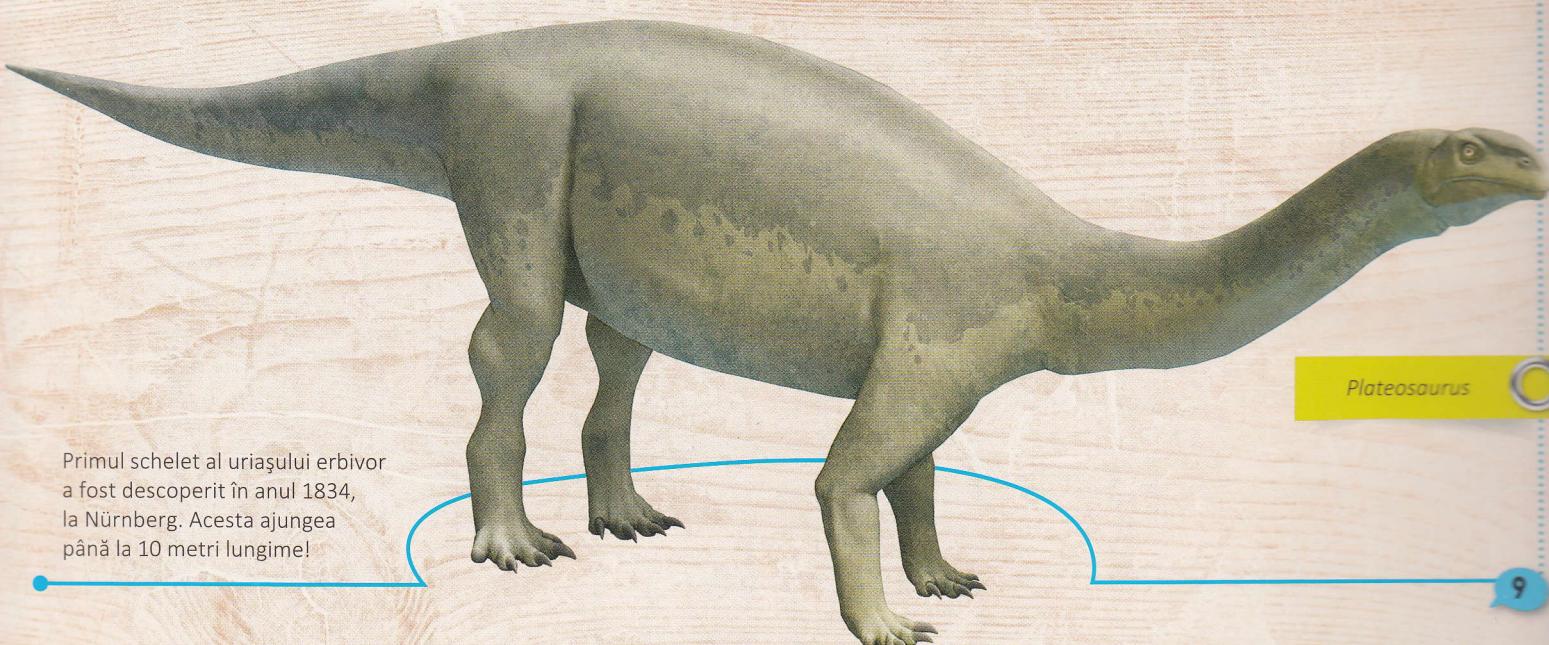
De categorie ușoară, avea 2,5 metri lungime, nu cântărea nici măcar 30 de kilograme și trăia în pădurile calde și umede de pe coasta actualei Americi de Nord.

Numele raptorului mlădios se traduce prin „reptila săltăreață”. La fel ca *Plateosaurus*, acesta trăia pe teritoriul actualei Germanii.

Herrerasaurus

Acest raptor era cu trei până la şase metri lungime mai mare decât *Eoraptor*. A trăit cu aproape 230 de milioane de ani în urmă, pe actualul teritoriu al Argentinei.

Plateosaurus

Primul schelet al uriașului erbivor a fost descoperit în anul 1834, la Nürnberg. Acesta ajungea până la 10 metri lungime!

Ce pitici!
Cu ei ar trebui să mă descurc cu ușurință.

Eu nu prea!

Știai că...

...multă vreme, cercetătorii au crezut că *Eoraptor* și *Herrerasaurus* au fost primii dinozauri de pe Pământ? Totuși, în urmă cu câțiva ani, oamenii de știință americani au descoperit un exemplar mult mai vechi în Muzeul din Londra.

Acolo se aflau de multă vreme oasele unui *Nyasasaurus*, care fusese dezgropat în 1930 din Tanzania. Când experții i-au calculat vechimea, au ajuns la cifra de 243 de milioane de ani. Adică cu peste 10 milioane de ani înaintea celor mai bătrâni dinozauri cunoscuți până atunci!